

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการ

ทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*

A Development of Cooperative Education Management Model in the Field
of Human Resource Management, Faculty of Management Science,
Phranakhon Rajabhat University

¹กาญจนา จินดานิล, พัชรี ฉลาดธัญกิจ และ สิริพร พงศ์หิรัญสกุล

¹Kanchana Jindanil, Patcharee Chaladthanyakit and Siriporn Ponghiransakul

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹Phranakhon Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: kanpnru@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาและเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จากผู้บริหาร 4 คน อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ 66 คน และ สถานประกอบการที่นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ปีการศึกษา 2562 เข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 80 คน รวม 150 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านสหกิจศึกษา จำนวน 15 คน โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาพรวม ทั้งในส่วนของอาจารย์และสถานประกอบการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยอาจารย์มีค่า ($\bar{X} = 4.88$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักสูตรมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$) รองลงมา คือ ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.94$) สำหรับสถานประกอบการมีค่า ($\bar{X} = 4.79$) หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผู้เรียนมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมา คือ ด้านสถานประกอบการ ($\bar{X} = 4.81$) 2) รูปแบบการจัดการแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วยปัจจัย

*Received October 14, 2020; Revised December 15, 2020; Accepted December 24, 2020

หลัก 6 ประการ คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสถานประกอบการ และด้านการเงิน

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา; สหกิจศึกษา; การจัดการทรัพยากรมนุษย์; มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Abstract

The research article aimed at investigating the successful factors of cooperative education management and developing the cooperative education management model in the field of human resource management, faculty of management science, Phranakhon Rajabhat University. The study was conducted using a mixed-methods approach that included both quantitative and qualitative methods. A sample group for quantitative data collection consisted of 4 administrators, 66 lecturers of management science faculty, and enterprises where 80 students of the 5th year in the management science faculty per academic year 2562 joined as an intern, totaling 150 persons. The instrument for acquiring quantitative data was a questionnaire. The acquired data were analyzed by way of frequency, percentage, mean, and standard deviation. A sample group for qualitative data collection comprised 15 experts on cooperative education who were selected by mean of purposive sampling. The instrument for acquiring qualitative data was semi-structured interview form and the acquired data were analyzed by content analysis and grouping.

From the study, the following results have been found: (1) The success factors of cooperative education management in the field of human resource management, faculty of management science, Phranakhon Rajabhat University, are at the highest level in both lecturer and enterprise aspects. On lecturer aspect has the mean of ($\bar{X} = 4.88$), when each aspect is considered, it is found that on curriculum has the highest level of opinion ($\bar{X} = 4.95$), followed by on students ($\bar{X} = 4.94$). On enterprise aspect has the mean of ($\bar{X} = 4.79$), when each aspect is considered, it is found that on students has the highest level of opinion ($\bar{X} = 4.84$), followed by on enterprises ($\bar{X} = 4.81$); (2) The cooperative education management model in the field of human resource management, faculty of management science, Phranakhon Rajabhat University comprises 6 main factors which are curriculum, the teaching and learning, students, lecturers, enterprises, and finance.

Keywords: Educational Management; Cooperative Education; Human Resource Management; Phranakhon Rajabhat University

บทนำ

ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดโมเดลเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า ประเทศไทย 4.0 เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีเป้าหมาย 4 มิติ คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความอยู่ดี มีสุขทางสังคม การยกระดับคุณภาพมนุษย์ และการรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ต้องอาศัยคนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีศักยภาพในการขับเคลื่อน ซึ่งจากนโยบายการยกระดับคุณภาพมนุษย์ ต้องการพัฒนาคคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ ปรับเปลี่ยนให้คนไทย มีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Sinlarat et al. 2018) เป็นคนไทยที่มองประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีความเอื้อเฟื้อและแบ่งปัน ซึ่งภารกิจการพัฒนาคนให้เป็นบัณฑิตที่พร้อมด้วยคุณลักษณะดังกล่าวเหล่านี้ เป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษานั้นเอง

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตคุณภาพอุดมศึกษา กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาไทยผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิตที่จบการศึกษายังขาดความรู้และทักษะของอาชีพ ไม่เชื่อมโยงกับสังคมและการประกอบอาชีพ มีความรู้ และทักษะ รวมทั้งคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานค่อนข้างต่ำ ไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้ง ๆ ที่การผลิตบัณฑิตเป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาการ มาตรฐานวิชาชีพ และตามความต้องการของตลาดแรงงาน แต่ในสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลให้สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองโดยจะต้องดำเนินการดังนี้ 1) ต้องปฏิรูประบบการเรียนการสอนทุกสาขาวิชา จากการสอนแบบเดิมให้เป็นการเรียนรู้โดยบัณฑิตจะเรียนรู้การปฏิบัติจริงในสถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคี 2) ต้องปฏิรูประบบวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยการวิจัยจะต้องตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และ 3) มหาวิทยาลัยจะต้องทบทวนบทบาทตนเอง จะต้องหาจุดแข็งของตนเองและสร้างเครือข่ายร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Kachinthorn, 2018)

แนวทางในการแก้ปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาทำได้โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาให้เป็นความร่วมมือของแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัยและสมาคมวิชาชีพ/วิชาการ ให้มีการออกแบบระบบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษากับภาคการผลิต เพื่อสร้างภารกิจของมหาวิทยาลัยที่ใช้อุปสงค์จากภาคการผลิตเป็นตัวตั้ง แนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาไทย คือการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-integrated Learning) หรือ WIL ซึ่งเป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตการทำงานที่แท้จริงก่อนสำเร็จการศึกษา (Office of the Higher Education Commission, 2008) ซึ่งสหกิจศึกษาจากหลักคิดที่ว่าถ้าจะให้บัณฑิตมีคุณภาพตามที่ตลาดแรงงานต้องการ คงต้องบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานเข้าด้วยกันเป็นลักษณะ Work integrated learning ซึ่งเป็นแนวทางจัดการศึกษาที่ยอมรับกันทั่วโลกและสามารถจัดได้หลายวิธี แต่วิธีที่ใช้ได้ผลทั่วโลกคือ Cooperative education หรือสหกิจศึกษา (Chininthorn, and Phlayamas, 2010) นอกจากนี้ยังต้องมีการมุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตในสาขาให้มีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม ซึ่งการพัฒนาเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นเน้นการพัฒนา

ทักษะการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการต่อยอด พัฒนาทักษะในทุกด้าน (Ministry of Higher Education Science Research and Innovation, 2020) ทั้งนี้ควรมีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน วัยแรงงานเน้นการสร้างความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานทั้งทักษะขั้นพื้นฐาน ทักษะเฉพาะในวิชาชีพ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ทักษะการประกอบอาชีพอิสระ และยังเน้นให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในบทบาทหน้าที่ของนักจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Pituraphong, 2012) ตลอดจนสามารถกำหนดกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์หลักขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่บทบาทของนักทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

การศึกษาวิจัยทางด้านสหกิจศึกษาได้รับการปรับปรุงและพัฒนามาโดยตลอด แต่จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าว ประกอบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครยังไม่มีมีการศึกษารูปแบบสหกิจศึกษาในสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อสร้างรูปแบบในการจัดการการศึกษาแบบสหกิจศึกษา โดยใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่จบจากสถาบันอุดมศึกษา ต้องประกอบไปด้วยมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of learning) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยศึกษาตามกรอบแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานให้กับนักศึกษาและพัฒนานักศึกษาได้สอดคล้องตามความต้องการของสถานประกอบการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mix method) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยทั้งใน

ประเทศและต่างประเทศ วิเคราะห์เนื้อหาโดยคำนึงถึงแนวคิดปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบ work integrated learning 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสถานประกอบการ และด้านการเงิน รวมทั้งผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการเรียนรู้กับการทำงานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 70 คน และสถานประกอบการที่นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 เข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 80 คน รวม 150 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธี Taro Yamane และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือ 2.1) แบบสอบถามของผู้บริหารและอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นชนิดแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งทางการบริหารและสังกัดหลักสูตร ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ มีข้อคำถาม 6 ด้าน 2.2) แบบสอบถามของสถานประกอบการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นชนิดแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง และประเภทของกิจการ/หน่วยงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีข้อคำถาม 6 ด้าน

3) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านสหกิจศึกษา และด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความชัดเจน ความเหมาะสม และความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.91 จากนั้นนำแบบสอบถามเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยวิธี Cronbach ได้ค่าเท่ากับ 0.99

4) การเก็บข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปสอบถามกับผู้บริหาร อาจารย์และสถานประกอบการ รวม 150 คน

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการอนุมานค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา

1) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านสหกิจศึกษา จำนวน 15 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ ผู้มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการดำเนินงานสหกิจศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี คัดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นตัวแทนระดับหัวหน้างานจากสถานประกอบการ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด โดยเครื่องมือได้มาจากแนวคิด ทฤษฎี ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ โดยนำมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านสหกิจศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผล ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมินเพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์มากที่สุด

3) การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยประสานงานกับผู้ให้ข้อมูล ทำหนังสือขออนุญาตจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เข้าทำการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เป็นลักษณะแบบการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction interview) โดยดำเนินการระหว่าง 1 กุมภาพันธ์ ถึง 15 มีนาคม 2563

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการสัมภาษณ์และจัดกลุ่ม (categorized) ของรูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาแบบเป็นรายด้านและเป็นรายข้อและนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาและนำไปตรวจสอบความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ไปปฏิบัติ

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสหกิจศึกษา จำนวน 50 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแบบสหกิจศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี ทั้งในส่วนของสถานประกอบการ มหาวิทยาลัย และนักศึกษา ที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในหน่วยงานที่มีการจัดสหกิจศึกษามาแล้ว

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับและข้อคำถามปลายเปิดที่ครอบคลุมองค์ประกอบของกระบวนการศึกษา 6 ด้าน เพื่อใช้รวบรวมความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสหกิจศึกษาเกี่ยวกับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการนำร่างรูปแบบไปปฏิบัติ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา ปรับแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะให้มีความสมบูรณ์และถูกต้อง

3) การเก็บข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสหกิจศึกษาเกี่ยวกับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการนำร่างรูปแบบการจัดการศึกษาไปปฏิบัติ โดยผู้วิจัยส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยกำหนดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครจากผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาพรวม

ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา	ผู้บริหารและอาจารย์			สถานประกอบการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
1. ด้านหลักสูตร	4.95	0.22	มากที่สุด	4.78	0.41	มากที่สุด
2. ด้านการเรียนการสอน	4.79	0.41	มากที่สุด	4.68	0.48	มากที่สุด
3. ด้านผู้เรียน	4.94	0.25	มากที่สุด	4.84	0.37	มากที่สุด
4. ด้านผู้สอน	4.88	0.34	มากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด
5. ด้านสถานประกอบการ	4.93	0.25	มากที่สุด	4.81	0.42	มากที่สุด
6. ด้านการเงิน	4.83	0.40	มากที่สุด	4.79	0.43	มากที่สุด
รวม	4.88	0.33	มากที่สุด	4.79	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาพรวม ทั้งในส่วนของอาจารย์และสถานประกอบการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยอาจารย์มีค่า ($\bar{X} = 4.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$) รองลงมา คือ ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.94$) สำหรับสถานประกอบการมีค่า ($\bar{X} = 4.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้เรียนมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมา คือ ด้านสถานประกอบการและด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.81$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลจากการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์สถานประกอบการทั้ง 15 แห่งเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านหลักสูตร หลักสูตรสหกิจศึกษาควรมีมาตรฐานการเรียนรู้ครบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียน

มีความพร้อมในการสร้างอาชีพ ส่งผลให้สถานประกอบการได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเอง ทำงานเป็นทีมได้ดี มุ่งเน้นพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง

2.2 ด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องประเมินผลการปฏิบัติงานจากความสามารถในการทำงาน การประเมินผลเป็นการบูรณาการโดยเน้นสมรรถนะนักศึกษาได้เรียนรู้การปฏิบัติงานจริงและสถานประกอบการจะต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นและเหมาะสมให้นักศึกษา

2.3 ด้านผู้เรียน สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนไปฝึกปฏิบัติงานทั้งในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษา บุคลิกภาพ มารยาทต่าง ๆ ระหว่างฝึกงาน สถานศึกษาจะกำหนดให้นักศึกษาจัดทำรายงานทางวิชาการตามเนื้อหาที่ทางสถานประกอบการและอาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา กำหนด โดยสถานประกอบการได้คาดหวังว่าผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเสมือนเจ้าหน้าที่คนหนึ่งที่มีความรับผิดชอบ

2.4 ด้านผู้สอน ต้องมีแผนการนิเทศและติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาจากสถานประกอบการโดยการไปนิเทศอย่างเหมาะสม

2.5 ด้านสถานประกอบการ ควรมีผู้ประสานงานกับสถานศึกษาและจัดทำความร่วมมือ (MOU) ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีระบบพี่เลี้ยงเพื่อสอนงานให้นักศึกษา

2.6 ด้านการเงิน สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษามีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ ค่าตอบแทน ค่าสวัสดิการ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเบี้ยประกันอุบัติเหตุ ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าวิทยากรภายนอก โดยจัดให้นักศึกษาตามลักษณะงานที่ปฏิบัติและตามความเหมาะสม

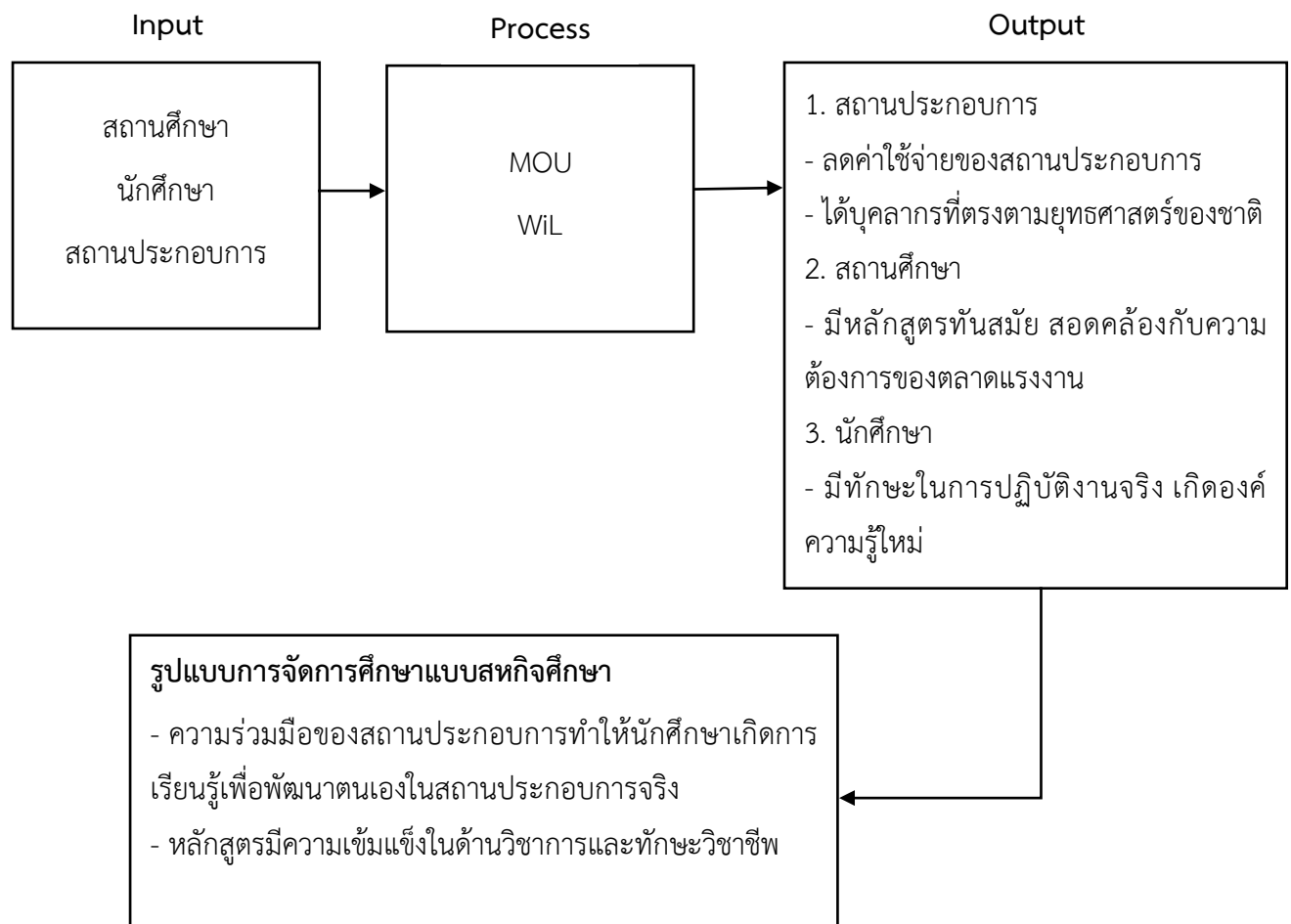
ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาพรวม

ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านหลักสูตร	4.86	0.46	มากที่สุด	4.93	0.42	มากที่สุด
2. ด้านการเรียนการสอน	4.7	0.54	มากที่สุด	4.76	0.56	มากที่สุด
3. ด้านผู้เรียน	4.60	0.60	มากที่สุด	4.66	0.62	มากที่สุด
4. ด้านผู้สอน	4.70	0.48	มากที่สุด	4.77	0.42	มากที่สุด
5. ด้านสถานประกอบการ	4.67	0.63	มากที่สุด	4.74	0.66	มากที่สุด
6. ด้านการเงิน	4.55	0.55	มากที่สุด	4.45	0.43	มาก
รวม	4.69	0.54	มากที่สุด	4.72	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นและความเป็นไปได้มากที่สุดทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.69$) และค่าเฉลี่ยระดับความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.72$)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยในครั้งนี้ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ แสดงดังภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

การจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา สถานศึกษาและสถานประกอบการดำเนินโครงการความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) เพื่อผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเชิงบูรณาการกับการทำงานที่เรียกว่า WiL (Work-integrated Learning) ใน 6 ด้าน ได้แก่

ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสถานประกอบการ และด้านการเงิน เมื่อสถานศึกษามีนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา จะต้องดำเนินการติดต่อกับสถานประกอบการเพื่อขอฝึกงาน ทั้งนี้สถานศึกษาจำเป็นต้องทำการฝึกอบรมพัฒนาทักษะเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ศึกษาก่อนออกฝึกงานจริง ทั้งทักษะทางด้านวิชาชีพ เทคโนโลยี ภาษาเพื่อการสื่อสาร รวมถึงบุคลิกภาพที่เหมาะสม ส่งผลให้กระบวนการทำงานของสถานประกอบการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น การสรรหาและคัดเลือกพนักงานมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น อีกทั้งช่วยลดต้นทุนในการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรของสถานประกอบการ นอกจากนี้สหกิจศึกษายังช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาวิชาการมากขึ้น ทั้งได้ทักษะจากการปฏิบัติงานจริง เกิดองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเองและมีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญสถานศึกษาเมื่อได้รับข้อมูลย้อนกลับมาจากทั้งสถานประกอบการและนักศึกษา สามารถนำมาประยุกต์และบูรณาการกับการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสถานประกอบการ และด้านการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (work-integrated learning) ในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยที่ได้กล่าวถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จทั้ง 6 ด้านเช่นกัน โดยพบว่า ด้านหลักสูตรมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดสองอันดับ คือ หลักสูตรควรมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 5 ด้าน และหลักสูตรสหกิจศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องเป็นความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ (Office of the Education Council, 2011) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ตามความต้องการของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ที่พบว่าคุณลักษณะบัณฑิตตามความต้องการของผู้ประกอบการ จำเป็นต้องมีทักษะทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านความรู้ ทักษะด้านการวิเคราะห์ตัวเลข และทักษะทางการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Yakhampom, 2014) และ งานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติของสาขาวิชาการท่องเที่ยวและสาขาวิชาการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่กล่าวถึงบัณฑิตต้องมีคุณลักษณะครบทั้งห้าด้านด้วยเช่นกัน (Anantakul, and Pornthadawit, 2015)

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา ต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ครบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางเชาว์ปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานโครงการสหกิจศึกษา ซึ่งได้กล่าวว่าในการปฏิบัติงานด้านสหกิจต้องมีคุณธรรม

จริยธรรม ชื่อสัตย์ สุจริต มีความสนใจเรียนรู้นโยบายต่าง ๆ ขององค์กร (Yenyuak, 2019) และสอดคล้องกับ คุชฌินิพนธ์ เรื่อง การบูรณาการการจัดการสหกิจศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตเชิงผู้ประกอบการ ที่กล่าวไว้ว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นของคู่กันโดยนักศึกษาสหกิจนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติงาน ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ตามที่สถานประกอบการต้องการ (Meintarakerd, 2019) ตลอดจนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เรื่อง การ พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ซึ่งต้องการให้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติอย่างมี ทักษะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเสมอ (Ministry of Higher Education Science Research and Innovation, 2020)

สรุป

การพัฒนา รูปแบบของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วยปัจจัยความสำเร็จ 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสถานประกอบการ และด้านการเงิน ซึ่งมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการจัดรูปแบบสหกิจศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ โดยแต่ละปัจจัยควรดำเนินการดังนี้

- 1) ด้านหลักสูตร ต้องเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ และต้องครบตามมาตรฐานผลการเรียนรู้
- 2) ด้านการเรียนการสอน ควรจัดนักศึกษาออกไปฝึกงานเมื่อเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 3 และ 4 โดยฝึกงานเป็นเวลา 4 เดือน หรือ 16 สัปดาห์ ทั้งนี้ต้องมีรูปแบบการวัด และประเมินผลการเรียนรู้จากความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษา
- 3) ด้านผู้เรียน การประเมินผล ภายหลังการฝึกงานต้องประเมินถึงประโยชน์ที่สถานประกอบการ สถานศึกษา และนักศึกษาที่ฝึกงานจะได้รับ ซึ่งระหว่างการฝึกงาน สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมให้แก่นักศึกษาเพื่อประเมินและแก้ปัญหาระหว่างการฝึกงาน โดยให้นักศึกษาทำรายงานในหัวข้อที่สถานประกอบการและอาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษากำหนด
- 4) ด้านผู้สอน อาจารย์ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานกับภาคสถานประกอบการ และทักษะของอาจารย์นี้จะต้องให้คำปรึกษา ติดตาม แนะนำ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานและการปรับตัวของนักศึกษา
- 5) ด้านสถานประกอบการ ควรจัดทำความร่วมมือกับสถานศึกษา (MOU) โดยจัดให้มีหน่วยงานกลางเป็นผู้ประสานงานกับ สถานศึกษาเพื่อให้ถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน และ
- 6) ด้านการเงิน ภาครัฐควรใช้กลไกทางการเงิน เช่น งบประมาณ งานวิจัย กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ) และกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ ในอนาคต(กรอ) เพื่อจูงใจสถานศึกษา อีกทั้งใช้กลไกการคลัง เช่น ภาษีและรางวัลอื่น ๆ เพื่อจูงใจภาคเอกชน ให้เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา นอกจากนี้รายได้ของการจัดการเรียนการสอนควรมาจากเงินงบประมาณจาก ภาครัฐต่อจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นอีกประการหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสถานประกอบการ และด้านการเงิน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาทั้ง 6 ด้านไปใช้ในการดำเนินงานการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
2. จัดการอบรมให้ความรู้ทั้งคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกิจศึกษา
3. สนับสนุนและดำเนินการจัดกลุ่มนักศึกษาต้นแบบในการดำเนินงานสหกิจศึกษา และเปิดโอกาสให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินสหกิจศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพของหลักสูตร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนารูปแบบของการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วยปัจจัยความสำเร็จ 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสถานประกอบการ และด้านการเงิน ซึ่งมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการจัดรูปแบบสหกิจศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการควรดำเนินโครงการความร่วมมือ (MOU) เพื่อกำหนดข้อตกลงในเรื่องการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล รวมถึงการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการควรนำผลการวิจัยไปดำเนินการ โดยสถานศึกษานำไปใช้กับระบบประกันคุณภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในแต่ละสาขา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สำหรับสถานประกอบการควรนำผลการวิจัยไปทดลองใช้กับการทำงานจริงในสถานประกอบการอื่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

- 2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการแบบสหกิจศึกษาในสถาบันการศึกษาที่เป็นศาสตร์เฉพาะทางด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์โดยตรง เพื่อพัฒนารูปแบบและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
- 2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงผลสัมฤทธิ์ที่นักศึกษาได้รับจากการจัดการแบบสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบให้ได้มาตรฐาน และจัดทำคู่มือการจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพได้สูงสุด

References

- Anantanakul, K., & Pornthadawit, N. (2015). Characteristics of graduates according to the National Qualification Framework for Higher Education in Tourism and Hotel Studies, Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Thanyaburi. *Journal of Industrial Education Rajamanangala of Technology Thanyaburi*, 3(2), 145-156.
- Chininthorn, P., & Phlayamas, W. (2010). Success Factors Educational Management Integration with work for Thai Higher Education. *Kasetsart University Academic Conference 7 th Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom*. 7(2), 1056-1063.
- Kachinthon, X. (2018). *Gen Next Education Landscape*. Higher Educations and It's Role in Education Landscape. Thammasat University Academic Conference. Bangkok: Thammasat University.
- Meintarakerd, I. (2019). *Integrated Approach of Cooperative Education Management to Develop Entrepreneurial Graduates*. (Doctoral Dissertation). Siam University. Bangkok.
- Ministry of Higher Education Science Research and innovation. (2020). *Higher Education policy and strategy research and innovation*. Bangkok: Ministry of Higher Education Science Research and innovation.
- Office of the Education Council, Ministry of Education. (2011). *The Development of teaching and learning management models that integrate learning with work in higher education level of Thailand*. Bangkok: Prik hwan kraffix printing.
- Office of the Higher Education Commission. (2008). *Framework for a 15-year long-term higher education plan* 1(2). Bangkok. Office of the Higher Education Commission.
- Pituraphong, S. (2012). *Thai workers in the context of the ASEAN Community*. Retrieved October 11, 2020, from [http://tdri.or.th/2012/11/sarawut-a sean](http://tdri.or.th/2012/11/sarawut-a%20sean/)l.
- Sinlarat, P. et al. (2018). *Education 4.0 is more than education*. Bangkok: Printing Press of Chulalongkorn University.
- Yakhampom, W. (2014). Characteristics of the Bachelor of Business Administration Program Branch of Management according to the needs of entrepreneurs in the district of Muang Loei, Loei Province. *Journal of Marketing and Management*, 1(2), 130-141.
- Yenyuak, C. (2018). *Evaluation on the Management of Cooperative Education: A Case Study of Rangsit University*. Pathumtani: Rangsit University printing.